

Avsnittets namn: Organisationer som likabehandlingsaktörer

Längd: 28:51

Publicerad: 16.3.2026

00:00:07 Jani Toivola

Välkommen att lyssna på Ungdomssektorns kompetenscenter för likabehandlings podcast *Meneekö yhdenvertaisuus tunteisiin?* och att fundera på vad vi skulle kunna göra åt det tillsammans. Mitt namn är Jani Toivola och jag är som vanligt programledare för podcasten. I dag handlar det om organisationer som likabehandlingsaktörer och vi dyker in i ämnet genom paraplyorganisationen Ungdomssektorns långa erfarenhet.

Jag brukar alltid i början fundera på dagens ämne. Jag fastnar för att Ungdomssektorn rf tidigare var känd som Allianssi. Jag insåg att jag redan som riktigt ung visste att Allianssi existerar. Jag tänker att det är ett positivt budskap för en paraplyorganisation att den har lyckats nå det unga sinnet eller blicken, att den överhuvudtaget har funnits där unga rör sig.

En annan sak som kommer att tänka på, för jag känner att vi i dag kommer att prata om ett bredare fält och samarbete och nya nätverk och sätt att göra. Jag tänker på tiden när jag var riksdagsledamot och bjöd in olika aktörer runt ett runt bord med tanken att när det då kom ganska många asylsökande till Finland och man pratade mycket om migration och dess framtid. Jag ville som riksdagsledamot fundera lite längre och jag bjöd in ganska modigt olika parter. Där fanns Martat och arkitekter och olika människor som på olika sätt skulle kunna kopplas till ämnet när människor flyttar och rör sig runt om i världen. Det var fina samtal, men jag minns att det mest omvälvande var att många som satt runt bordet sa att det här är första gången jag sitter just med de här typerna runt samma bord. Ingen har bara någonsin tidigare bjudit in. Samtidigt som samtalet fördes fanns det många riktigt fina kopplingar och många samarbeten började från det bordet. Man får se om vi också i dag hamnar i att fundera på det, om inbjudan har framförts eller om nya inbjudningar behöver skickas ut. Välkommen serviceledare Tuija Kautto.

00:02:26 Tuija Kautto

Tack så mycket.

00:02:27 Jani Toivola

Vill du först öppna din bakgrund, vilken bakgrund har du i förhållande till unga samt till ungdomsfältet och arbetet för unga?

00:02:39 Tuija Kautto

Jag har arbetat inom ungdomssektorn brett tänkt hela min arbetskarriär. I olika gemenskaper främst på den offentliga sidan, till exempel i arbetsverkstadsverksamhet och samordning av navigatorcentraler och multiprofessionella tjänster, mycket brett alltså med unga och särskilt kanske där på samordnings- och ledningsnivå. Dessutom har jag gjort frivilligarbete med olika unga från 16–17-årsåldern.

00:03:12 Jani Toivola

Minns du ännu vad som var ditt första frivilligarbete eller annat arbete med unga?

00:03:20 Tuija Kautto

Ganska klassiskt har jag börjat leda en grupp i scouting.

00:03:24 Jani Toivola

Jag kom aldrig in i scouting. Jag minns att scouting intresserade, men på något sätt kom jag aldrig dit, även om jag hade många andra hobbyer. Vad drog dig till ungdomssektorn när du kom att göra hela karriären med arbete kring unga?

00:03:48 Tuija Kautto

Jag studerade från början politik och ledning, och efter examen funderade jag på vart i all världen man skulle kunna få jobb. Och eftersom jag hade den scoutingerfarenheten tänkte jag att på kommuns sida skulle ungdomsarbetet nog vara den mest naturliga platsen. Och dit kom jag först på praktik och på den vägen stannade jag.

00:04:07 Jani Toivola

Vad har det gett dig att just ha fått arbeta inom ungdomssektorn? Förstås vet jag att det är en väldig fråga, men vad kommer du först att tänka på?

00:04:18 Tuija Kautto

Jag skulle lyfta fram meningsfullhet som det allra första, att jag inte under arbetskarriären ännu har haft en dag då jag skulle ha funderat på om det är värt att göra det här arbetet. Varje dag har man mycket konkret i tankarna att det här arbetet vi gör har verklig betydelse.

00:04:34 Jani Toivola

Du är för närvarande serviceledare. Vad ingår i din roll i den uppgiften?

00:04:39 Tuija Kautto

Min uppgift är framför allt förstås att stödja andras arbete, i vår organisation och i mitt team är vår uppgift att stödja ungdomssektorn brett. Vare sig det är ungdomsarbete i kommuner, församlingar eller organisationer, vi producerar tjänster för dem som hjälper dem att verka med unga på bästa möjliga sätt.

00:05:06 Jani Toivola

Hur är ditt arbete? Kan du öppna ännu mer konkret hur det arbetet görs? Hur stöder du eller hur öppnar sig de olika behoven, bristerna eller utmaningarna för dig?

00:05:21 Tuija Kautto

Om man förenklar mycket är arbetet ju att jag pratar med olika människor och knåprar meddelanden på datorn, men kanske det samspelet är på det eller det sättet i centrum. Vi söker med kollegor eller branschens aktörer information på många sätt och bygger av små bitar den helheten. I mitt arbete frågar man mig ganska ofta hur ungdomssektorn mår eller vad som nu hör till ungdomsarbetet. Jag känner att det också är min uppgift att försöka hålla reda på hur det går för sektorn.

00:05:58 Jani Toivola

Jag tänker att det nog också är sådant visionärt arbete, att man måste se också in i framtiden.

00:06:07 Tuija Kautto

Ja. I relation till organisationer är en stor fråga för närvarande vilka förutsättningarna är för att verka i framtiden och hur vi skulle kunna stödja dem i det, kanske lite innan organisationerna själva ens har insett vilken typ av behov de har. Och samma gäller förstås också kommun- och församlingssidan, vi strävar efter att väcka diskussioner om ämnen som kanske ännu inte är de allra vanligaste, mest akuta ämnena som diskuteras inom sektorn.

00:06:35 Jani Toivola

Vår huvudrubrik är likabehandling och just allas ungas likabehandling. Hur ser du olika organisationers roll i detta likabehandlingsarbete?

00:06:48 Tuija Kautto

Mycket brett och mångsidigt. Jag tänker att det redan är en stor likabehandlingsfaktor att vi i Finland har en stark organisationssektor och att vi har mångfaldiga olika organisationer som erbjuder barn och unga verksamhet från olika utgångspunkter, på olika sätt, i olika miljöer. Det finns mångsidigt verksamhet att ansluta sig till. Naturligtvis främjar organisationerna också dessa saker bredare i samhället.

Vad betyder organisationers likabehandlingsarbete i praktiken eller hur syns det i verksamheten?

00:07:25 Tuija Kautto

Om man tänker specifikt på ungdomssektorns organisationer tänker jag att inom ungdomssektorn i organisationer är dessa saker ganska väl skötta och genomtänkta, vilket beror just redan på att organisationernas finansiering i Finland styr mot att man i verksamheten ska främja likabehandling och tillgänglighet. Det betyder att det finns mycket genomtänkta processer för hur man verkar med dessa saker. Det finns till exempel jämställdhets- och likabehandlingsplaner, trakasserombud, olika trygga vuxna och anmälningsskanaler. Strukturella saker har gjorts riktigt långt i organisationer och jag tänker att vi inom ungdomssektorn kan vara stolta över det.

00:08:15 Jani Toivola

Hur har arbetet varit att skapa en sådan struktur? De uppstår ju inte ur tomma intet. I olika skeden har det säkert kommit mycket ny information. Vi har här också ofta pratat om att olika generationer kan ha olika uppfattningar och synsätt på likabehandling och vad som hör till det. Hur skapar man en sådan delad uppfattning och system?

00:08:38 Tuija Kautto

Nej, processerna är ju aldrig färdiga. Det är ständig utveckling. Särskilt när man verkar med unga och kring unga tvingar det i sig redan till att man på något sätt måste sträva efter att utvecklas hela tiden. Unga utmanar också verksamheten och så ska man också göra. Det gör oss också bättre.

00:09:00 Jani Toivola

Vad är ungdomssektorns förmåga att tåla utmaning? Jag tror att en stor utmaning är förändringen och hur man som individ tål och accepterar att man inte alltid vet eller måste fråga.

00:09:28 Tuija Kautto

Ja, det är en riktigt bra fråga. Jag tänker att det är ungdomssektorns professionalitet att också tåla den utmaningen och att ständigt vara beredd att titta i spegeln om man befinner sig vid frågor som man kanske inte vet om eller där man märker att man någon gång tidigare tänkte på ett annat sätt. Världen förändras också, saker förändras, från unga uppstår kanske sådana saker som för en själv har varit på många sätt främmande och då måste man göra ganska mycket arbete med sig själv för att kunna utmana sitt eget tänkande. Det är egentligen alltid det som likabehandlingsfrågor handlar om, hur man kan utmana sitt eget tänkande.

00:10:16 Jani Toivola

Jag ser det här som en dialog mellan struktur och individ, där strukturen sätter vissa ramar och saker som inte går att kompromissa om och verkar för den ungas sida. Samtidigt måste individen ständigt spegla sin egen verksamhet mot dessa ramar.

00:10:37 Tuija Kautto

Det är säkert också bra att komma ihåg på organisationsnivå att vi kan skapa de strukturerna, vi kan skapa olika verksamhetsmodeller, men i slutändan handlar det ändå alltid om hur individer agerar. Den balanseringen och det ömsesidiga stödet är inte alltid någon lätt uppgift.

00:10:57 Jani Toivola

Kommer du att tänka på några konkreta åtgärder eller initiativ där man enligt dig har lyckats särskilt bra just ur likabehandlingsperspektiv?

00:11:09 Tuija Kautto

Ganska väl har vi spridda likabehandlingsstödjande praxis inom sektorn, bland annat olika ekonomiska stöd och användning av trakasseriombud eller andra motsvarande verksamhetsmodeller. De är mycket spridda och konkreta åtgärder, många organisationer har i bruk dessa olika strukturella sätt att ingripa som också aktivt påminner om att likabehandling är handling.

00:11:47 Jani Toivola

Om jag återgår till avsnittets början när jag berättade om min riksdagserfarenhet där det plötsligt var omvälvande att man bjöd in en lite nyare kombination av aktörer runt samma bord. Väcker det några tankar hos dig ur organisationsfältets perspektiv och just inom ungdomssektorn eller hur mycket sker det där att olika konstellationer kommer samman?

00:12:13 Tuija Kautto

Ja det sker och säkert sker det riktigt mycket, men det kunde ske ännu mer också. Dialog mellan olika aktörer, till exempel från olika områden i Finland, är alltid välkommen och det behövs mer.

00:12:38 Jani Toivola

Ja, regionalitet är också en ganska betydande faktor. Jag vet att du också har historia från olika delar av Finland. Jag vet inte om det här är en konstig fråga, men medför regionalitet någon typ av utmaningar i förhållande till likabehandlingsarbetet? Hur borde regionalitet beaktas i det?

00:13:07 Tuija Kautto

Naturligtvis redan från att hur många människor det är, hur avstånden är, hur lätt det är att till exempel få olika grupper samlade. Utgångspunkterna är helt olika i Södra Finland än vad de är på andra håll i Finland, och det syns till exempel i hur hobbygrupper finns tillgängliga för olika unga, eller hur man kan erbjuda stöd från kamrater och kamratgrupper för unga, finns det över huvud taget på området en sådan skara unga. Vi behöver många olika sätt att göra och man måste också beakta att verkligheter bara i olika delar av Finland för närvarande redan är mycket olika och i framtiden ännu mer. Det kan handla om avstånd och antal människor eller om vilka slags, hur människor ser ut i olika delar av Finland.

00:14:08 Jani Toivola

Jag tänker att också i det här avseendet var riksdagen för mig på sin tid en ganska lärorik plats, när vi där också hela tiden befann oss vid ett föränderligt samhälle och olika behov. Om man framförde någon enligt egen mening briljant idé som skulle lösa någon sak fanns det alltid någon annan representant från annat håll i Finland för vilken realiteterna var helt annorlunda.

Det var förstås riktigt upplysande, men ibland var det nog också lite frustrerande och irriterande, men så ska det förstås vara att allas realiteter och verkligheter måste vara på bordet för att man ska kunna hitta medel. Det kräver ganska mycket också av ungdomssektorn att verka med ett så mångsidigt fält.

00:15:08 Tuija Kautto

Ja, och det är ju att beakta mångfald lika väl allting. En modell passar inte alla också i det här avseendet.

00:15:18 Jani Toivola

Och ändå är det ibland så att vi skulle vilja att en modell fungerar? Hur ser du, är ibland mångfaldens framskridande hinder det att vi vill liksom hålla fast vid någon form som sedan lämnar utanför?

00:15:36 Tuija Kautto

Ja, säkert i någon mån också så. Men jag tänker att när unga är mångfaldiga måste också verksamheten vara mångfaldig. Man kan inte tänka att en lösning, ett sätt att göra skulle fungera med alla unga, och det fungerar inte heller med alla organisationer.

00:15:59 Jani Toivola

Hur skulle organisationer kunna beakta mångfald ännu bättre till exempel i frivilligarbete eller överhuvudtaget i medlemskapet?

00:16:12 Tuija Kautto

Den första saken är att när organisationer ofta säger att alla är välkomna till dem, de har öppna dörrar för alla, så är det ju aldrig så. Vi glömmer lätt att trösklarna ändå är olika höga för olika människor. Vi behöver åtgärder för att dörrarna verkligen ska vara öppna för alla. Det räcker inte att vi konstaterar att alla är välkomna till oss. Det är fint om så är fallet, men i praktiken krävs riktigt mycket arbete för att komma dit att alla genuint är välkomna med.

Den andra saken är att vi ganska lite i slutändan granskar vilka som inte är med i vår verksamhet. Vi vet väl vilka som är med i vårt medlemskap, men hur är det med de som inte är med? Och jag menar inte att organisationer skulle behöva erbjuda allt till alla eller att alla skulle behöva vara med i allt. Men det är kanske bra att granska om det finns några sådana grupper som skulle kunna vara med i vår verksamhet, men av någon orsak når verksamheten inte dem och varför det är så. De här är ofta ganska besvärliga och kanske ömma frågor, men jag skulle hoppas att man i organisationerna funderade på dessa ännu mer.

Och ännu som tredje sak att man förhåller sig öppet till dessa likabehandlings- och mångfaldsfrågor. Allt möjligt sker och när vi verkar särskilt med barn och unga uppstår oundvikligen konflikter, det kan förekomma mobbning, trakasserier och annat. Frågan är då hur man ingriper i dem och hur man agerar i dessa situationer. Det kräver ständig utbildning och kunskapsproduktion.

00:18:07 Jani Toivola

Du formulerade enligt mig väl det att all verksamhet inte behöver vara för alla, men samtidigt kan man fråga om det finns några sådana grupper för vilka vår verksamhet skulle kunna passa men den når inte dem. Det är välsagt, jag har inte ofta hört det formulerat så.

00:18:34 Tuija Kautto

Nej, och det betyder enligt mig inte att vi inte kan ha olika verksamheter, olika organisationer, alla behöver inte vara intresserade av till exempel skejta eller friluftsliv, naturligtvis kan det finnas en viss målgrupp.

00:18:57 Jani Toivola

Jag har själv märkt att när jag arbetat mycket inom konstfältet har jag tänkt att konst är för alla och vi gör ju här den här konsten för alla. Varför kommer de inte alla hit? Först de senaste åren har jag verkligen insett hur avlägset konstfältet kan vara för riktigt många. Jag var just i ett projekt där vi ville sänka tröskeln att komma till teatern och delade ut gratisbiljetter så att pengar inte skulle vara en av trösklarna. Men då insåg vi att även om ett hinder togs bort fanns det andra hinder kvar. Vi märkte att riktigt många av de som fick gratisbiljetten inte kom. Vi insåg först i efterhand att den största tröskeln nog var den mentala.

00:20:08 Tuija Kautto

Ja, när det gäller unga pratar man mycket om aktörskap och just den här typen av saker kan ju vara utanför det egna aktörskapet. För vissa är tanken på att gå på teater riktigt främmande och vågar därför inte ens prova. Många kan fundera om de kan vara och uppföra sig där. Det finns mångsidiga trösklar.

00:20:33 Jani Toivola

Jag tror att många unga skulle kunna få riktigt mycket från teaterns värld. Också där vore det bra att fundera om det finns sådana grupper som skulle kunna dra nytta av verksamheten men inte är där. Vi kanske snuddade vid det här ämnet redan lite, men hur ser du inom organisationsfältet att vilka är för närvarande utmaningarna för likabehandlingens förverkligande?

00:21:08 Tuija Kautto

Som jag sa tidigare är strukturerna i gott skick, men utvärdering kunde kanske vara mer. Man borde granska hur likabehandling i verkligheten förverkligas och vilka slags erfarenheter som finns kopplade till det inom sektorn. Det är säkert en stor utmaning, och inte på något sätt specifikt inom ungdomssektorn utan kanske i all verksamhet. Kanske i någon mån upplever jag det som en utmaning också att vi lätt vill konstatera att hos oss mobbar eller trakasserar man inte.

Men som jag sa tidigare handlar det inte om huruvida man mobbar eller trakasserar, utan om hur man ingriper i situationerna och hur man agerar i dem. När man verkar med barn och unga behövs mänsklig förståelse för grupp processer och identitetsbyggande. Barn och unga söker fortfarande sin plats i samhället och lär sig de gemensamma spelreglerna i livet. De söker sin plats i gruppen och till det hör i någon mån också att det uppstår konflikter. Sätten att göra det är inte nödvändigtvis alltid rätt eller bra utan obehagliga fenomen förekommer också. Och i stället för att vi skulle försöka sopa dem under mattan borde saker tas upp till behandling och ingripas i. Och det vore också bra att berätta öppet att sådana här situationer har förekommit och så här har man ingripit i dem.

00:22:43 Jani Toivola

Jag också gör en del arbete med ungdomsaktörer och mobbningstemat verkar ofta lyftas fram, också av unga själva. Det verkar vara så inrotat. Förstås finns det också många parter som vågar ta tag i saken och prata ärligt, men det känns som om det fortfarande finns en tanke att vi inte har det här problemet.

00:23:14 Tuija Kautto

Ja, kan problemet vara att det är svårt att ingripa i de situationerna, vuxna ser ju inte allt som händer i gruppprocesser mellan unga. Men även om jag själv inte ser något betyder det inte att det inte finns.

00:23:27 Jani Toivola

Just det. Alltid när jag är och pratar någonstans försöker jag påminna om att ord alltid är ett bättre val än tystnad eller att se förbi. Det är förvånansvärt lätt att låta bli att säga något eller välja att se förbi. Det här är säkert för var och en av oss en känslig punkt. Man måste vara noggrann med vilka alla faktorer, också individuella, som kan leda till att man plötsligt inte vill se något som händer. Bakom kan finnas rädsla, osäkerhet eller rädsla för att göra fel. Mänskligt tänkt, också inom organisationsfältet kan man fundera på sin egen trygghet: gör man sig själv sårbar på ett skrämmande sätt när man kliver in i mitten av någon situation.

00:24:29 Tuija Kautto

Här finns det ännu en tilläggsutmaning. I organisationer vill vi just bygga stark gemenskap och starka grupper. Vi satsar på gruppindelning och att unga hittar sin egen gemenskap. Baksidan är dock att man samtidigt kan stänga några andra ute. Som följd av stark gemenskap är det inte alltid lätt för nya människor att komma med, för gruppen är redan så tät. Det här är en sak som man i organisationer måste brottas med: hur bygger man gemenskaper så att de samtidigt är både starka och öppna också för nya människor.

00:25:10 Jani Toivola

Det är säkert inte enkelt, men redan medvetenheten om detta är värdefullt. Jag tänker att just den medvetenheten kanske är det allra viktigaste första steget.

00:25:21 Tuija Kautto

Ja, att beakta det att här har vi kul, men tänk om vi fick ännu andra med så att de också skulle ha kul.

00:25:27 Jani Toivola

Just det. Jag vet inte om det här är just den saken eller hör något annat till det ännu, men jag skulle fråga vad som skulle kunna vara organisationsfältets gåva till andra som verkar med unga. Vad är en sådan styrka som andra skulle kunna lära sig av?

00:25:46 Tuija Kautto

Kanske är det gemenskapen, även om den förstås också byggs starkt på andra håll. Gemenskap är i kärnan av allt ungdomsarbete, vare sig man talar om organisationer, kommuner eller församlingar. Det som organisationer särskilt kan bidra med är mångfald i verksamheten. Det finns olika grupper och många olika alternativ genom vilka en ung kan hitta sin egen gemenskap och uppleva delaktighet.

00:26:17 Jani Toivola

Ur ditt eget perspektiv bredare i samhället vilka är möjliga hot mot likabehandlingens förverkligande? Hinder för att varje ung skulle kunna uppleva sig vara i jämlik ställning och

kunna agera, leva och bygga sin framtid i det här samhället? Eller konkret att en ung skulle kunna kliva in i vilket rum eller utrymme som helst och uppleva att hen hör hemma där.

00:26:46 Tuija Kautto

Allt utgår från ungas välbefinnande och från hur unga ser sin egen framtid och sina möjligheter. Man kan tala om generationspolitik och generationsrättvisa. Bara det att man är ung kan medföra egna utmaningar. Dessutom handlar det om aktörskap: upplever den unga att hen har möjlighet att utbilda sig, resa och hitta vänner. Samhällets polarisering utmanar oss alla som helhet.

00:27:26 Jani Toivola

Till sist ännu: har du någon slags likabehandlingsdröm? Hur skulle ungas verklighet i Finland se ut till exempel om tio år?

00:27:40 Tuija Kautto

Jag hoppas att det för varje ung finns en plats där hen upplever gemenskap och delaktighet och där hen hittar vänner samt stödjande vuxna.

00:27:54 Jani Toivola

Underbart. Mot det.

00:27:57 Tuija Kautto

Ja.

00:27:57 Jani Toivola

Jag känner att vi är på god väg. Tack så mycket för att du var med och allt gott i det här viktiga och meningsfulla arbetet.

Till sist vill jag lämna en liten fundering till lyssnarna. Jag pratade tidigare om bordet runt vilket man ibland bjuder in också överraskande människor och där nya möten uppstår. Min utmaning är denna: när ni i er egen gemenskap nästa gång funderar på någon fråga som ni vill ha nya svar, lösningar eller handlingssätt för, vilka skulle kunna vara de nya och kanske lite överraskande parterna som är värda att bjuda in runt det bordet? Skicka inbjudan. Tack för att du var med och låt oss fortsätta den gemensamma resan.